

Asia: 1/66/2016

Hallituksen esitys uudeksi laiksi Syyttäjälaitoksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Yleisperustelut

Näkemyksenne esityksen tavoitteista

Uudistus on oikean suuntainen ja se ilmentää pyrkimystä resurssien oikeanlaiseen kohdentamiseen. Uudistus selkeyttää ja yksinkertaistaa syyttäjälaitoksen rakennetta ja johtamista sekä lisää joustavuutta.

Syyttäjälaitoksen henkilöstövoimavarat ovat tällä hetkellä täysin alimitoitettut. Mietinnössä on nostettu esiin ongelma vaativien rikosasioiden syyteharkinnan kestosta ja tähän kohdennettavista resursseista. Vaativiin rikosasioihin käytetyn työn osuus syyttäjien kokonaistyömäärästä on kasvanut merkittävästi. Syyteharkinnan keston lyhentäminen ei saa olla itseisarvo, vaan vaikeiden rikosasioiden syyteharkinta tulee voida tehdä rauhassa ja ajatuksella sellaisten syyttäjien toimesta, jotka ovat kyseisten rikosasioiden asiantuntijoita.

Oikeusprosessien keventämistä koskevassa hankkeessa syyttäjien työmäärää pyritään helpottamaan ainakin muutoksilla ns. yhden kosketuksen periaatteen soveltamiseen. Osittain tätä tarvetta silmällä pitäen syyttäjälaitokseen on tarpeen perustaa nykyistä kattavampi päivystysjärjestelmä.

Asianajajaliiton näkemyksen mukaan yksi syyttäjälaitosuudistuksen merkittävimmistä tavoitteista on yhdenmukainen ratkaisutoiminta sekä laadullisesti että määrällisesti. Alueelliset erot vireillä olevien rikosasioiden määrässä ja käsittelyajoissa eivät saa heikentää kansalaisten yhdenvertaisuutta.

Yleisperustelut

Näkemyksenne luonnoksessa ehdotettujen lainsäädäntömuutosten arvioituista vaikutuksista

-

Tehtävät ja organisaatio (luku 1)

Syyttäjälaitoksen organisaatio ja Ahvenanmaan asema

Asianajajaliitto kannattaa esitettyä yhden viraston mallia. Mallin vahvuutena on selkeästi yhtenäisyys. Esitetty malli on omiaan paitsi karsimaan päällekkäistä hallintoa, myös ohjaamaan syyteharkintaa mahdollisimman yhdenmukaiseksi, mikä on vastaajan kannalta tärkeää. Vaikka syyttäjät ovat itsenäisiä ja riippumattomia, ei vastaajan kohtelu syyteharkinnassa saa milloinkaan jäädä riippumaan siitä, missä päin Suomea syyteharkinta suoritetaan.

Syyttäjät ja syyttäjän tehtävät (luku 2)

Syyttäjän virkanimikkeet, toimivalta, tehtävät, nimittäminen ja syyttäjänvaltuuksien antaminen

”Erikoissyyttäjän” nimike tai vastaava on syytä ottaa käyttöön. Tällainen syyttäjä olisi erikoistunut tietyn spesifin alueen rikosasioiden hoitoon virastossa. Se, onko nimike ”erikoissyyttäjä” vai jokin vastaava, ei ainakaan Asianajajaliiton näkemyksen mukaan ole ratkaisevaa.

Alueen johtavan syyttäjän virkanimikkeeksi on esitetty ”aluesyyttäjää”. Nimikkeen vaihtoehtona on valmisteluvaiheessa esitetty ”valtiosyyttäjä”-nimikettä, jolloin nykyisistä valtiosyyttäjistä tulisi valtakunnansyyttäjän kanslian valtiosyyttäjiä tai syyttäjäneuvoksia. Valtiosyyttäjän toimivalta on valtakunnallinen, kuten nyt esitettävän aluesyyttäjän. Esityksen mukaan valtiosyyttäjä-nimike on niin vakiintunut valtakunnansyyttäjänvirastossa työskenteleville valtiosyyttäjille, että aluesyyttäjä-nimike olisi nyt perustettaville viroille sekaannusten välttämiseksi parempi vaihtoehto. Asianajajaliiton näkemyksen mukaan molemmat nimikkeet ”aluesyyttäjä” ja ”valtiosyyttäjä” ovat hyviä. Jälkimmäinen siinä tapauksessa, että valtakunnansyyttäjänvirastossa työskentelevien valtiosyyttäjien titteli muutetaan esimerkiksi syyttäjäneuvokseksi.

Johtaminen ja asioiden ratkaiseminen (luku 3)

Valtakunnansyyttäjän kanslian ja syyttäjälalueiden johtaminen ja asioiden ratkaiseminen

Pelkästään alueorganisaation johtamiseen keskittyvän syyttäjän asettaminen on perusteltua. Nimikkeen osalta ks. edeltä. Resurssien tehokas kohdentaminen edellyttää hyvää johtamista, jonka vaatimat ominaisuudet saattavat erota hyvää syyteharkintaa tekevän syyttäjän ominaisuuksista. Johtavan aluesyyttäjän viran muuttaminen määräaikaiseksi on perusteltua tästä syystä. Rekrytoinneissa on korostettava, että johtajatehtäviin rekrytoidaan motivoituneita ammattijohtajia.

Erinäiset säännökset (luku 4)

Erityisesti syyttäjän vaitiolovelvollisuus ja vaitiolo-oikeus ja virkasyytteen käsittely

Valtionsyyttäjää ja muita organisatorisesti alemmpitasoisia syyttäjiä vastaan ajettavan virkasyytteen oikea käsittelypaikka on hovioikeus. Esityksessä ehdotetaan, että enää ei olisi tarvetta säätää laissa siitä, että valtionsyyttäjä toimisi syyttäjänä niissä asioissa, jotka hovioikeus käsittelee ensimmäisenä oikeusasteena. Hovioikeudessa käsitellään ensimmäisenä asteena syyttäjien virkarikosten lisäksi myös vähäisempiä rikoksia, jotka eivät edellytä valtionsyyttäjän osaamista ja kokemusta. Esityksessä ehdotetaan, että valtakunnansyyttäjä voisi harkintansa mukaan määrätä syyttäjän hovioikeuden ensiasteena käsittelemiin rikosasioihin.

Esitetty malli mahdollistaisi ainakin teoreettisella tasolla sen, että saman viraston virkamies joutuisi ajamaan syytettä suoraa tai epäsuoraa esimiestään taikka alaistaan vastaan tai samalla organisatorisella tasolla olevaa kollegaansa vastaan. Mikäli virkarikossyytteitä ei hoida valtionsyyttäjä, jouduttaisiin erityisesti pohtimaan nyt perustettavan viraston sisäisiä esteellisyyksyksiä.

Muuta

Muita huomioita ja kommentteja

-

Enne Heidi
Suomen Asianajajaliitto - Asianajaja Mervi Salo, Asianajajaliiton
rikosprosessioikeuden asiantuntijaryhmän jäsen